

12. Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування: Закон України № 4442-VI від 23 лютого 2012 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 49, ст.553

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy Pro transport : vid 10 lystopada 1994 roku № 232/94-VR [Law of Ukraine on Transport from November 10 1994, № 232/94-VR]. (1994). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 51, Art. 446 [in Ukrainian].
2. Poltavska, O.S. Svitovyi dosvid rozvytku zaliznychnoho transportu ta perspektyvy yoho rozvytku v Ukraini [World experience of development of railway transport and prospects of its development in Ukraine]. (n.d.). *ena.lp.edu.ua*. Retrieved from <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/25405/1/63-470-476.pdf> [in Ukrainian].
3. Korrespondent. Y pomchat poezda. Cheho zhdat ot reformyrovanyia zheleznodorozhnoi otrasly [Correspondent. And the trains will be rushing. What to expect from the reform of the railway industry]. (n.d.). *korrespondent.net*. Retrieved from <http://korrespondent.net/business/3392689-korrespondent-y-pomchat-poezda-cheho-zhdat-otreformyrovanyia-zheleznodorozhnoi-otrasly> [in Ukrainian].
4. Ministerstvo infrastruktury Ukrainy [Ministry of Infrastructure of Ukraine]. (n.d.). *mtu.gov.ua*. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/timeline/Zaliznichny-transport.html> [in Ukrainian].
5. Nakaz Ministerstva infrastruktury Ukrainy № 547 Pro zatverdzhennia Stratehichnoho planu rozvytku zaliznychnoho transportu na period do 2020 roku [The Order of the Ministry of Infrastructure of Ukraine № 547 On Approval of the Strategic Plan for the Development of Rail Transport for the period up to 2020]. (2015, December 21). *rada.gov.ua*. Retrieved from <http://www.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
6. Teslenko, T. Osnovni aspekty reformuvannia zaliznyts Ukrainy [The main aspects of reforming the railways of Ukraine]. (n.d.). *eadnurt.diit.edu.ua*. Retrieved from <http://eadnurt.diit.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2869/1/Teslenko2.pdf> [in Ukrainian].
7. Ministerstvo infrastruktury Ukrainy [Ministry of Infrastructure of Ukraine]. (n.d.). *mtu.gov.ua*. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/content/reformi-zaliznichnogo-transportu.html> [in Ukrainian].
8. Oklander, M.A., & Zharska, I.O. Kontseptualni osoblyvosti marketynhovoï systemy pidpriemstva zaliznychnoho transportu [Conceptual features of the marketing system of the enterprise of railway transport]. (n.d.). *dspace.oneu.edu.ua*. Retrieved from <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2400/1.pdf> [in Ukrainian].
9. Buha, S.P. (2015). Shchodo reformy «Ukrzaliznytsi» [Regarding the Ukrzaliznytsia reform]. *Pravova derzhava – Constitutional state*, 19, pp. 80-83 [in Ukrainian].
10. Rudiaha, I.M. (2016). Zaliznychnyi transport Ukrainy yak subiekt pryrodnoi monopolii : hospodarsko-pravovyi aspekt [Railway transport of Ukraine as a subject of a natural monopoly: economic and legal aspect]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic theory and law*, 2 (25), 216-227 [in Ukrainian].
11. Sychov, V.O. Zaliznychna reforma: velinnia chasu abo Yevropy? [Rail Reform: Time Or Europe?]. (n.d.). *n-uditor.com.ua*. Retrieved from http://n-uditor.com.ua/uk/component/na_archive/267?view=material [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy Pro osoblyvosti utvorennia aktsionerного товариства залізничного транспорту загального користування : vid 23 liutoho 2012 roku № 4442-VI [Law of Ukraine on the peculiarities of creating a joint-stock company of general-purpose railway transport from February 23 2012, № 4442-VI]. (2012). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 49, Art. 553 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.03.2018

УДК 347.626.

Леонідова Олена Олексіївна
кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри правознавства
Центральноукраїнського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
leonidova84@mail.ru

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

У статті досліджено поняття шлюбного договору, порядок укладення шлюбного договору та здійснена порівняльно-правова характеристика шлюбного договору в окремих країнах Європи. При цьому основну увагу приділено характеристиці новел Сімейного кодексу України щодо шлюбного

договору та визначено пропозиції щодо вдосконалення інституту шлюбного договору в Україні.

Ключові слова: шлюбний договір, шлюб, Сімейний кодекс, подружжя, майно, договір.

Leonidova O. A. MARRIAGE KONTRAKT: THE QUESTION OF THE PRESENT

The article deals with the concept of a marriage contract, the procedure for the conclusion of a marriage contract and the comparative legal characterization of a comprehensive agreement in other European countries. At the same time, the main attention is paid to the characterization of the short stories of the Family Code of Ukraine regarding the marriage contract and the proposals concerning the improvement of the institution of a marriage contract in Ukraine are determined.

It is proposed, firstly, in the marriage contract, if necessary, to indicate the non-property, but also the moral and ethical responsibilities of each spouse for the easier residence of each spouse, which will give a full picture of their rights and responsibilities and reduce the number of divorces in general. Thus, the marriage contract will not only be a solution to the property issues of the spouses, but also relations in general. Secondly, at the request of one of the spouses, the marriage contract may be terminated by a court decision on grounds of material importance, in particular, in the event of impossibility of its implementation.

Key words: marriage contract, marriage, family code, marriage, property, contract.

Постановка проблеми. За роки своєї незалежності українське законодавство зазнало чималих змін. В період українського реформування усіх сфер життєдіяльності в суспільстві, значним кроком стало удосконалення правової системи країни. Цей процес торкнувся і такої важливої, на наш погляд, галузі, як сімейне право. З прийняттям Сімейного кодексу активно почали говорити про шлюбний договір, який на теперішній час не є новинкою, проте являється і не таким вдосконаленням, як у інших країнах Європи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Чималу увагу, присвячену проблематиці шлюбного договору спостерігаємо у працях українських і російських вчених-юристів радянського і сучасного періодів в галузі загальної теорії права, цивільного та сімейного права: Ч.Н.Азімова, С.С.Алексєєва, М.В.Антокольської, С.М.Братуся, Є.М.Ворожейкіна, Д.В.Генкіна, В.С.Гопанчука, К.А.Граве, О.В.Дзери, А.С.Довгерта, О.О.Єрошенко, Н.М.Єршової, І.В.Жилінкової, О.М.Калітенко, В.М. Коссака, Н.С. Кузнецової, Р.П. Мананкової, В.П. Маслова, Г.К. Матвєєва та багато інших.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз норм чинного законодавства, що регулюють відносини в сфері сімейного права, а саме ті, що пов'язані з укладанням шлюбного договору та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення інституту шлюбного договору в Україні.

Виклад основного матеріалу. В теорії сімейного законодавства України шлюбний договір – це цивільний правочин, що базується на домовленості наречених або подружжя відносно встановлення майнових прав та обов'язків подружжя на період існування та припинення шлюбу [2].

Так, І. Жилінкова визначає шлюбний договір як згоду наречених або подружжя щодо встановлення майнових прав та обов'язків подружжя, пов'язаних з укладанням шлюбу, його існуванням та припиненням [3, с. 124].

Ю. Шемшученко визначає шлюбний договір як укладену в установленому законом порядку письмову і нотаріально посвідчену угоду осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжя щодо врегулювання майнових відносин між ними [4, с. 685].

Ю.В.Гофман вважає шлюбний договір особливим різновидом цивільно-правового правочину зі специфічними ознаками, притаманними сімейно-правовому правочину, а саме: а) шлюбний договір має специфічний суб'єктний склад. Його учасниками можуть виступати особи, які вже перебувають у шлюбі (подружжя), а також ті, які подали заяву про реєстрацію шлюбу (наречені); б) об'єктом шлюбного договору виступає не лише те майно, яке подружжя має на момент укладення договору, а й майно, яке буде придбане подружжям у майбутньому; в) шлюбний договір має комплексний характер. Так, ця угода може містити положення, які стосуються не лише правового режиму майна, а й умови про надання утримання подружжям, а також умови щодо утримання дитини й виплати аліментів [5, с.289].

На теперішній час чимала кількість країн світу визнали важливість інституту шлюбного договору, вважаючи єдиною метою якого надання подружжю право на свій розсуд змінити правовий режим майна, що автоматично вступає у дію, при укладенні шлюбу і самостійно визначити характер майнових відносин у шлюбі. Тоді як серед українців побутує думка, що шлюбний договір укладають ті, хто ще не одружившись, вже думає про розлучення. Це твердження, посеред того, має право на існування, дивлячись на статистику розлучень в Україні. За даними Держкомстату, на 295 тисяч укладених шлюбів в Україні припадає 130,7 тисяч розлучень, тобто розлучаються 44,3 % подружніх пар [6].

Слід зазначити те, що небажання українців укладати шлюбний договір може бути пов'язане не стільки з

його правовою проблематикою, а морально-ідеологічною сферою. Не поширюваність серед українців укладання такого виду договору може бути спричинене наявністю відповідного менталітету, малограмотність населення, особливо тих, хто проживає в сільській місцевості. Окрім цього, незабезпеченість, адже укладення шлюбного договору передбачає відповідно значну кількість грошей.

Серед основних аспектів-характеристик шлюбного договору, визначених Сімейним кодексом, розрізняють наступні:

- шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом;

- шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки. Ним можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми;

- шлюбний договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу, якщо ж подружжям, то він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення;

- у шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов'язків. Також може бути встановлена чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу;

- одностороння зміна умов шлюбного договору не допускається, при цьому він може бути змінений подружжям. Угода про зміну шлюбного договору нотаріально посвідчується. Водночас, на вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінений, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних повнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення;

- одностороння відмова від шлюбного договору не допускається. Подружжя має право відмовитися від нього, у цьому випадку за вибором подружжя, права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту його укладення або в день подання нотаріусу заяви про відмову від нього;

- на вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірваний за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення, зокрема в разі неможливості його виконання;

- шлюбний договір на вимогу одного з подружжя або іншої особи, права та інтереси якої цим договором порушені, може бути визнаний недійсним за рішенням суду з підстав, встановлених Цивільним кодексом України [2].

Отже, суб'єктами шлюбного договору можуть бути дві категорії осіб: які подали до державного органу РАЦС заяву про реєстрацію шлюбу (наречені) та які зареєстрували шлюб (подружжя).

Із специфікою суб'єктного складу пов'язані й особливості дії шлюбного договору у часі. Дія шлюбного договору, який було укладено до реєстрації шлюбу, починається з моменту реєстрації шлюбу. Якщо шлюбний договір укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення. За бажанням сторін шлюбний договір, укладений до реєстрації шлюбу, може поширюватись на відносини, які виникнуть не з моменту реєстрації шлюбу, а пізніше, наприклад, через п'ять років після реєстрації шлюбу. Немає перешкод для того, щоб шлюбний договір, укладений в період шлюбу, за бажанням сторін поширював свою дію на відносини, що виникли раніше – з моменту реєстрації шлюбу. Такий договір не буде суперечити закону.

Згідно з міжнародним законодавством і СКУ (ст. 93) шлюбним договором регулюється тільки майнові відносини між подружжям. Особисті відносини цим договором регулюватися не можуть. Це могло б призвести до порушення прав людини. Шлюбним договором не може бути передбачено: яке прізвище обере кожен з наречених при реєстрації шлюбу, яке прізвище і ім'я буде надано дітям, які народяться у подружжя; пріоритет чоловіка або жінки у вирішенні питань сім'ї, ці питання повинні вирішуватись спільно чоловіком і жінкою; обмеження у праві кожного подружжя стосовно навчання і закінченням того чи іншого навчального закладу; обов'язок одного з подружжя щодо прийняття тієї чи іншої віри; обов'язок вінчання після реєстрації шлюбу; працю на присадибній або дачній ділянці; обмеження кількості дітей у подружжя; обмеження жінки, яка має дитину (дітей), у праці або громадській діяльності; обов'язок жінки (чоловіка) вступати у шлюбні відносини [2].

В теперішній час шлюбний контракт найбільш поширений у країнах Західної Європи, в Америці та Канаді. Таку популярність він отримав завдяки потужним феміністичним рухам і боротьбі жінок за свої права. Найчастіше шлюбний контракт укладають люди з, скажімо, достатнім матеріальним становищем – бізнесмени, політики, співаки, актори. У зарубіжних країнах, крім майнових питань, угода між подружжям обов'язково регламентує й інші права та обов'язки подружжя, чого, на жаль, не побачимо в українських шлюбних договорах. Кожен із подружжя може передбачити у контракті покарання в разі зради, написати, скільки разів на тиждень кожен з подружжя буде мити посуд, ходити в магазин, тощо. Невиконання умов контракту виливається в гучні скандали і судові процеси, які мають кінцеве рішення. На теперішній час в Україні Сімейним кодексом дане питання навіть не визначене.

Для кращого бачення застосування шлюбних договорів на практиці проаналізуємо німецьке законодавство

про шлюб і зазначимо, що в Федеративній Республіці Німеччини найважливішим документом, який зробив значний вплив в цій сфері стало Німецьке Цивільне Уложення 1896 року, а саме IV книга, в якій викладені основні права і особливості регламентації сімейно-шлюбних відносин. У IV книзі Німецького Цивільного Уложення можна знайти ряд обов'язків майбутнього подружжя, а також інші статей, які докорінно відрізняються від звичних для нас положень.

Наприклад, в § 1298 «Обов'язок відшкодування при розірванні заручення» зазначено, що «...Якщо заручений розриває заручини, він зобов'язаний відшкодувати іншому заручині і його батькам, а також третім особам, що діяли замість батьків, збитки, що виникли в результаті того, що вони в очікуванні укладення шлюбу понесли витрати або взяли на себе зобов'язання. Він також зобов'язаний відшкодувати іншому заручених збитки, понесені останнім внаслідок того, що він в очікуванні укладення шлюбу вчинив дії щодо свого майна і джерела доходу. 2. Збитки підлягають відшкодуванню лише остільки, оскільки понесені витрати, взяті зобов'язання та інші заходи відповідали обставинам, що склалися. 3. Обов'язок відшкодування збитків відсутня, якщо для розірвання заручин була серйозна причина...».

У § 1300 «Статевий зв'язок» визначено: ...Якщо невинна наречена вступила в статевий зв'язок з нареченим, то вона має право, за наявності умов, зазначених у § 1298 або § 1299, зажадати справедливого відшкодування в грошовому вираженні шкоди, не пов'язаної з матеріальними збитками. § 1301 «Повернення подарунків» зазначено, що дана вимога не підлягає передачі і не переходить до спадкоємців, за винятком випадків, коли це передбачено договором або коли вимога було прийнята до судового провадження [7].

Отже, у XIX Французький цивільний кодекс (кодекс Наполеона), Німецьке Цивільне Уложення та інші цивільні кодекси, нові редакції яких діють і сьогодні, та кількість варіантів правового регулювання, яка була властива західноєвропейському цивільному праву, повністю проявилася в регулюванні відносин власності подружжя. Під варіантністю правового регулювання розуміють існування правових норм, які дозволяють по-різному регулювати одні і ті самі відносини. Кожний кодекс визначив легальний режим подружжя, який діяв за відсутності шлюбного договору і запропонував подружжю декілька інших режимів, один з яких вони могли вибрати для себе замість легального шляхом укладення шлюбного договору.

Довгий час в Казахстані, як і інших країнах бывшего СРСР, особи, які вступали до шлюбу, стверджували, що запропонувати партнеру укласти шлюбний договір є абсолютно неприпустимим. Вважалося, що таким чином у подружжя проявляється недовіра один до одного, відносини недостатньо міцні та надійні, і вкінці-кінців підсилює в подальшому можливість розлучення. Але з ускладненням майнових відносин між подружжям, які не змогли не виникнути у зв'язку з переходом до командної радянської економіки, особи, що бажали одружитися, стали уважніше відноситися до своїх матеріальних прав та обов'язків у відношенні один до одного. Особливістю шлюбного договору в Казахстані є те, що в договорі визначені майнові права дітей. Окрім цього, він може торкатися речей, які ще не придбані.

В Республіці Білорусь шлюбний договір отримав найменш регулювання серед інших країни СНД. Він регулюється ст.13 Кодексу про шлюб та сім'ю Білорусії. Законодавець ввів даний інститут в сімейне право, тим самим реалізуючи соціальний напрямок держави – з метою підвищення подружньої відповідальності.

Що ж до Франції, то довгий час там мала місце істотна рівноправність статі – влада чоловіка над дружиною та дітьми в значній мірі була необговорюваною. Але поряд з тим, можливість укладення шлюбного договору в цій країні існувала з 1804 року, коли був прийнятий Цивільний кодекс, що існує і до сих пір. Також, як і ФРН, у Франції немає окремого акту, який би регулював тільки сімейні відносини.

Варто зазначити, що громадяни США, на відміну від громадян України та Франції, шлюбний договір вважають обов'язковим моментом при укладанні шлюбу. Коло положень, які можуть бути включені в договір в США надзвичайно великий. Окрім майнових та немайнових відносин можуть бути також врегульовані і особисті. Головне правило – обізнаність про це подружжя, що підкріплюється їх підписами.

Аналізуючи шлюбний договір в країнах мусульманської правової системи можна дійти висновку, що особливістю їх укладання являється те, що такий договір є обов'язковою основою шлюбу. Ціль договору – не врегулювання майнових інтересів подружжя, а укладання подружнього союзу для створення сім'ї. Така концепція існує у Сирії, Йорданії та інших арабських країнах.

Повертаючись до шлюбного договору в Україні, зазначаємо, що відповідно до ч. 2 ст. 238 ЦКУ не допускається укладання шлюбного договору через представника правочину, який за своїм характером може бути укладено лише особисто. Проте, слід зазначити, що багато вчених з України наводять аргументацію щодо несправедливості такого бачення, мотивуючи це тим, що існують чималі обставини, які унеможливають підписання шлюбного договору внаслідок відпустки. І пропонують перейняти досвід країн Європи, де запроваджений інститут представництва у шлюбному договорі [8].

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене, пропонуємо, по-перше, в шлюбному договорі у разі потреби зазначати немайнові, а й морально-етичні обов'язки кожного із подружжя для більш полегшеного проживання кожного із подружжя, що надасть повну картину їхніх прав та обов'язків та зменшить кількість розлучень взагалі. Таким чином, шлюбний договір стане не тільки вирішенням майнових питань подружжя, а й відносин взагалі. По-

друге, на вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірваний за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення, зокрема в разі неможливості його виконання. Слід визначити законодавцем, які саме причини можуть стати наслідком розірвання шлюбного договору одним із подружжя. На нашу думку, це може бути, наприклад, хвороба одного із подружжя. По-третє, слід збільшити число суб'єктів офіційної реєстрації шлюбних договорів (наприклад, органам реєстрації актів цивільного стану) для більшої відкритості такого виду договору для різного роду населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.
2. Сімейний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 5 лют. 2016 р.: (ОФІЦ.ТЕКСТ). — К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. — 104 с.
3. Жилінкова І. Концепція шлюбного договору за новим Сімейним кодексом України / І. Жилінкова // Вісник Академії правових наук України. — 2002. — № 3. — С. 124.
4. Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія : в 6 т. Ю.С. Шемшученко. — Т.6 : Т-Я. — К. : Укр. Екцикл., 2008. — 768 с.
5. Гофман Ю.В. Шлюбний договір як різновид цивільних договорів у сімейному праві України / Ю.В.Гофман // Актуальні проблеми держави і права: зб.наук.пр. — 2014. — Вип. 74. — С.287-292.
6. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://expres.ua/main/2015/08/23/148726-ukrayina-pershomu-misciyevropi-kilkistyurozluhen>.
7. Дахно І. І. Німецьке цивільне уложення (Bürgerliches Gesetzbuch) // Юридична енциклопедія: В 6-ти тт. — Т. 4: Н – П. — К., 2002. — 720 с.
8. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://processrazvoda.ru/brachnyiy-dogovor/za-rubezhom.html>.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, Art. 141 [in Ukrainian].
2. Simeinyi kodeks Ukrainy [Family Code of Ukraine]. (2016, February 5). Kyiv: PALYVODA [in Ukrainian].
3. Zhylinkova, I. (2002). Kontseptsiiia shliubnoho dohovoru za novym Simeinyim kodeksom Ukrainy [Concept of a marriage contract under the new Family Code of Ukraine]. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy – Herald of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 3, 124 [in Ukrainian].
4. Shemshuchenko, Yu.S. (2008). *Yurydychna entsyklopediia [Legal Encyclopedia]*. (Vols. 1-6). Kyiv: Ukr. Ektskykl. [in Ukrainian].
5. Hofman, Yu.V. (2014). Shliubnyi dohovir yak riznovyd tsyvilnykh dohovoriv u simeinomu pravi Ukrainy [Marriage contract as a kind of civil contracts in the family law of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavy i prava: zb.nauk.pr. – Actual problems of state and law: a collection of scientific works*, 74, 287-292 [in Ukrainian].
6. Retrieved from <http://expres.ua/main/2015/08/23/148726-ukrayina-pershomu-misciyevropi-kilkistyurozluhen> [in Ukrainian].
7. Dakhno, I. I. (2002). Nimetske tsyvilne ulozhennia (Bürgerliches Gesetzbuch) [German Civil Code (Bürgerliches Gesetzbuch)]. *Yurydychna entsyklopediia – Legal Encyclopedia* (Vols. 4). (p. 165). Kyiv [in Ukrainian].
8. Retrieved from <http://processrazvoda.ru/brachnyiy-dogovor/za-rubezhom.html> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 17.03.2018